

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: michal.veselsky@soc.cas.cz

S jakými očekáváními pohlížíme do budoucna?

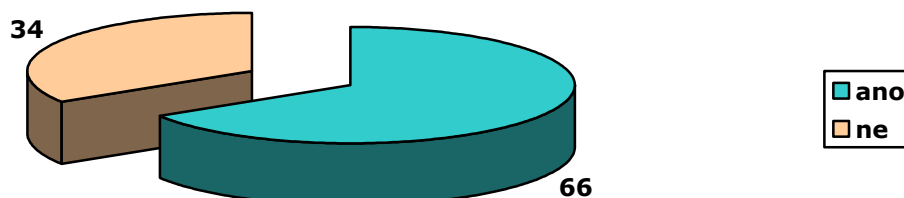
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2008, v08-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>1. 12. – 8. 12. 2008</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1152</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.2a, OV.2b, OV.21</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>26. ledna 2009</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Michal Veselský</i>

V prosincovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění zjišťovalo, jak dotázaní hodnotí své vlastní vyhlídky do budoucna a vyhlídky lidí sobě blízkých. Stejná otázka byla položena také ve vztahu k české společnosti a budoucnosti lidstva obecně. Dále se výzkum zajímal, zda mají oslovení z něčeho obavy. Mezi respondenty, kteří se přiznali k nějakým obavám, byla nejčastěji zmiňována obava ze ztráty zaměstnání (32 %), nemoci (23 %) a poklesu životní úrovně (17 %).

První otázka zjišťovala, má-li dotázaný obecně z něčeho obavy¹. Odpovědi přináší graf 1:

Graf 1: Má z něčeho obavy?

K obavám se přiznávají zhruba dvě třetiny dotázaných. Míra obav je do značné míry ovlivněna věkem. Nejvíce se znepokojují lidé starší 60 let (78 %), zatímco mezi respondenty mladšími 30 let čítá podíl znepokojených 51 %. Dalším důležitým faktorem je životní úroveň domácnosti. Lidé hodnotící svoji životní úroveň jako dobrou se obávají méně (56 % „má obavy“). Zatímco ti, kteří považují životní úroveň své domácnosti za špatnou, vyjadřují svou nejistotu o poznání častěji (81 %).

Respondenti, kteří nějaké obavy pociťují, byli dotázáni, z čeho konkrétně mají strach. Na otevřenou otázku (tj. bez nabídky odpovědí) mohli uvést dvě různé věci.

Na prvním místě pomyslného žebříčku obav se umístila nezaměstnanost (32 %), následovaná obavami o zdraví (23 %). Více než desetina respondentů dále zmínila obavu ze snížení životní úrovně (17 %) a růstu cen (11 %). Mezi nejčastěji zmiňovanými tak převládají zejména ekonomicky podmíněné obavy.

Zajímavá situace panuje ohledně ekonomických problémů. Poprvé od roku 2005, kdy je otázka pokládána v současné podobě (možnost jmenovat dvě věci), se obavy z ekonomického vývoje ve světě (8 %) umístily před nejistotou ohledně ekonomického vývoje v České republice (4 %).

Konkrétní obavy respondentů podrobně shrnuje následující tabulka.

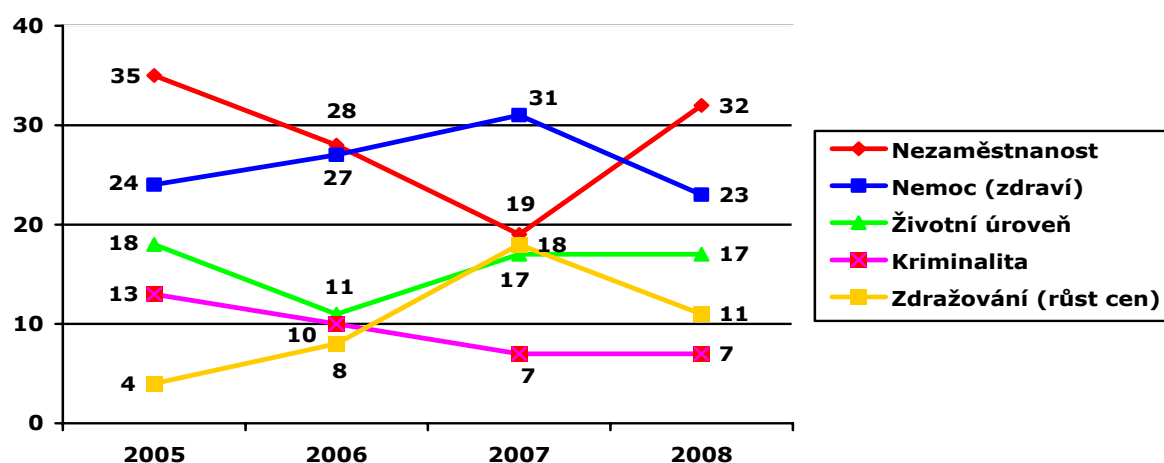
¹ Znění otázky: „Nyní mi prosím řekněte, máte z něčeho obavy? Máte obavy, nemáte obavy.“

Tabulka 1: Z čeho máte obavy? (v %)

nezaměstnanost	32
nemoc	23
životní úroveň	17
zdražování	11
obavy o rodinu, děti, partnera, přátele	9
ekonomický vývoj ve světě	8
kriminalita	7
terorismus	5
zdravotnictví	4
ekonomický vývoj v ČR	4
budoucnost	3
Domácí politický vývoj, situace	3
Stáří	3
Válka	3
Bydlení, byt, domov	3
Zabezpečení důchodců	2
Studium	2
Přírodní katastrofy	2
národnostní menšiny v ČR	2
Korupce, hospodářská kriminalita	2
Radar	2
Migrace obyvatelstva, přistěhovalci, cizinci	2
jiná odpověď	15
bez odpovědi	36
CELKEM	200

Pozn.: n = 754

Jak se měnily obavy lidí během posledních let zachycuje v časovém srovnání vybraných oblastí Graf 2:

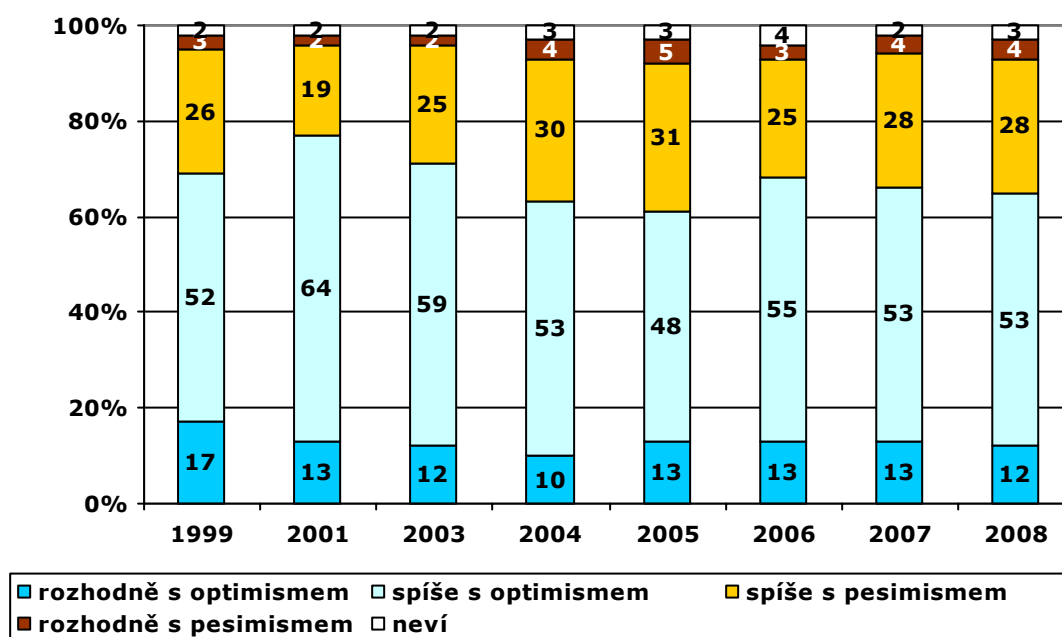
Graf 2: Z čeho má obavy (v %)

Meziročně doznaly největších změn (nárůst o 13 procentních bodů) obavy ze ztráty zaměstnání. Naopak, o 8 procentních bodů ubylo těch, kteří se obávají

nemoci a stejně tak zaznamenaly pokles obavy z růstu cen (7 procentních bodů). Data naznačují, že pohyby obav z růstu cen a obav z nezaměstnanosti mohou být navzájem ovlivněny - s klesajícími obavami z nezaměstnanosti stoupají obavy ze zdražování a naopak. V případě kriminality se pak potvrdil pokles z předchozích let.

Další blok otázek se zaměřil na výhled do budoucnosti. Respondentům byly postupně pokládány otázky, jak hodnotí budoucnost z pohledu sebe a svých blízkých a co si myslí o budoucnosti české společnosti a lidstva obecně²:

Graf 3: Jak pohlížíte do budoucna, pokud jde o Vás a Vaše blízké? (v %)

Své vlastní vyhlídky do budoucna a vyhlídky svých blízkých hodnotí většina dotázaných optimisticky (65 % „rozhodně + spíše s optimismem“). Opačného mínění je zhruba třetina lidí (32 % „rozhodně + spíše s optimismem“).

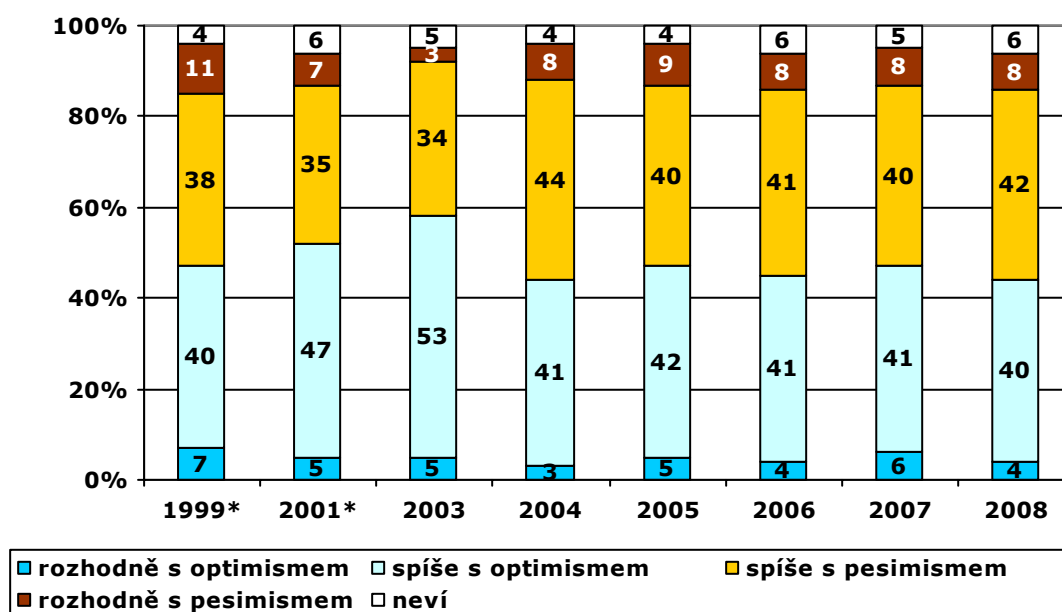
Názor na budoucnost je ovlivněn věkem respondentů. Mezi lidmi do 29 let hledí do budoucna s optimismem 74 % oslovených („rozhodně + spíše s optimismem“). Tento podíl v rámci dalších věkových skupin klesá až na 50 % u lidí starších 60 let. Roli hraje rovněž vzdělání. Téměř tři čtvrtiny vysokoškolsky vzdělaných jsou optimisté (73 %), lidé se základním vzděláním jsou zdrženlivější

² Znění otázky: „A jakým způsobem pohlížíte do budoucnosti pokud jde: a) o Vás a vaše blízké, b) o českou společnost, c) o budoucnost lidstva celkově?“ Možnosti odpovědí: rozhodně s optimismem, spíše s optimismem, spíše s pesimismem, rozhodně s pesimismem.

(56 %). Ještě významněji do hodnocení promlouvá životní úroveň domácnosti dotázaného. V případě dotázaných hodnotících svou životní úroveň jako dobrou pohlíží do budoucna s optimismem 81 %, zatímco mezi lidmi se špatnou životní úrovní je optimistických pouze 37 % respondentů.

Obdobně jako u hodnocení vlastních vyhlídek do budoucna ovlivňují věk, vzdělání a životní úroveň také hodnocení budoucího vývoje české společnosti a lidstva obecně.

Graf 4: Jak pohlížíte do budoucna, pokud jde o českou společnost? (v %)

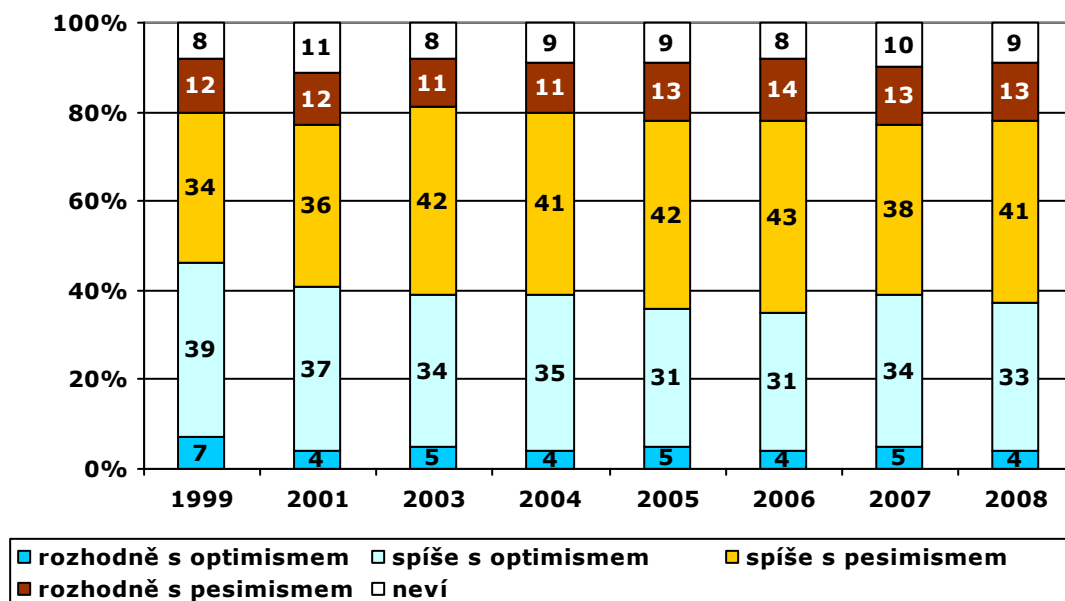

Pozn.: *Použita formulace: "O náš stát, naši společnost".

Při posuzování vyhlídek české společnosti jsou dotázaní o poznání zdrženlivější, podíl negativních hodnocení převažuje nad pozitivními. Budoucnost české společnosti vidí pozitivně 44 % respondentů („rozhodně + spíše s optimismem“), skeptických („rozhodně + spíše s pesimismem“) je 50 % oslovených.

Během posledních let nedoznalo hodnocení žádných významných změn. K většímu posunu došlo naposledy mezi lety 2003 a 2004, kdy podíl pozitivních hodnocení poklesl o 14 procentních bodů.

Graf 5: Jak pohlížíte do budoucna, pokud jde o budoucnost lidstva celkově? (v %)

Nejhůře hodnocenou je budoucnost lidstva. Skeptický pohled si osvojila více než polovina dotázaných (54 % „rozhodně + spíše s pesimismem“). Optimistické jsou necelé dvě pětiny respondentů (37 % „rozhodně + spíše s optimismem“).